

BRUIKBAAR VOOR GOD IN MOEILIJKE TIJDEN

• Kees Fieggen

Juist in tijden van crisis is God op zoek naar mensen die Hem willen dienen. Dat kun je makkelijk vaststellen als je door de Bijbel bladert op zoek naar mensen die er echt uitspringen als Zijn dienaren. De mooiste voorbeelden zijn Godsmannen (en -vrouwen) die min of meer alleen lijken te staan.

Een grote crisis in de geschiedenis van Israël is natuurlijk de ballingschap. Uit die periode en wat kort daarna gebeurt, kennen we figuren als Daniël, Esther, Ezra en Nehemia. Ze verschillen nogal van elkaar, ook in wat ze beleven, maar er zijn zeker overeenkomsten te noemen en lessen te trekken uit hun levens: hun voorbeeld kan een stimulans zijn voor elk van ons.

God neigt de harten van koningen ...

Een bekende tekst uit Spreuken is 21:1, waar staat: *Het hart van een koning is in de hand van de HEERE als waterbeken, Hij neigt het tot alles wat Hem behaagt.* Nu moet je er wel wat voor doen om waterbeken te neigen, te zorgen dat ze net een andere koers nemen: dat vraagt graafwerk, dammetjes opwerpen. Hoe eerder je in de loop van een beek ingrijpt, hoe makkelijker je de koers kunt wijzigen. Dat vraagt een vooruitziende blik - en natuurlijk is God de beste planner! De ballingschap van Israël en Juda kwam niet zomaar tot stand: God riep als het ware de Chaldeeën (zie Habakuk) om de roede van zijn toorn te zijn. Nebukadnezar werd Gods instrument om zijn volk te tuchtigen - en God werkt op een bijzondere manier in zijn hart en leven zoals we in het boek Daniël lezen. Lang voordat Nebukadnezar Jeruzalem veroverd, had God ook al Kores uitgekozen om zijn dienstknecht te zijn - om Gods volk terug te brengen. En wat te denken van de slapeloze nacht van Ahasveros in het boek Esther - de opmaat tot de val van Haman. Gods plan werkt vervolgens door in de zoon en opvolger van Ahasveros, die Ezra en Nehemia steunt in hun streven om Gods volk te dienen.

Daniël, Esther, Ezra en Nehemia hebben dit alle vier beleefd: dat God de harten van koningen neigt als waterbeken. God heeft heel wat werk in het verborgen gedaan om de omstandigheden te sturen waaronder deze vier Hem konden dienen en tot voorbeelden voor ons konden worden.

Daniël

Van hem lezen we dat hij zich *in zijn hart* had voorgenomen zich niet te verontreinigen. Daar begint het: met een voornemen van het hart, een toegankelijk hart, een besneden hart, een toegewijd hart. Uit het hart zijn de uitgangen van het leven (Spreuken 4:23). Dat is biologisch-letterlijk waar: de grote slagaders gaan van daaruit het lichaam in om alles te voorzien van zuurstof en voeding. Maar het is ook geestelijk van groot belang om je hart te bewaren, te zorgen dat het ontvankelijk is voor Gods leiding. Juist door dat hartelijke voornemen van Daniël kon God grote dingen gaan doen.

Daarbij bewerkte Hij eerst het hart van het hoofd van de hovelingen: *God gaf Daniël genade en barmhartigheid bij het hoofd van de hovelingen* (Dan.1:9), om vervolgens te zorgen dat de vier vrienden er beter uitzagen dan alle anderen en ook nog wijzer waren. Dit was de opmaat voor een aantal wonderlijke gebeurtenissen, waarbij Daniël in Gods plan bijzonder bruikbaar bleek aan het hof van koningen - en uiteindelijk werden bijzondere dingen aan hem geopenbaard.

Kom ik om, dan kom ik om

Esther was op een bijzondere manier koningin geworden van één van de machtigste koningen op aarde. Rondom deze Ahasveros speelden nogal wat intriges, zoals uit het boek blijkt. Gods bijzondere leiding blijkt op verschillende momenten, maar nergens wordt Zijn naam genoemd - Hij lijkt de grote afwezige. Maar natuurlijk wist Hij van de intriges en het hart van Haman, afstammeling van de koningen van Amalek. Daarom zet hij twee bijzondere pionnen in: Esther en haar neef Mordechai. Esther wordt in het paleis gebracht en wordt eerst de boodschapper van het complot dat door Mordechai wordt ontdekt. Maar Mordechai wordt niet beloond, want God gaat dit in zijn hemelse schaakspel later gebruiken. Hij zorgt ervoor dat Ahasveros na de eerste maaltijd bij Esther niet kan slapen, dat Haman in zijn trots op tijd bij het paleis is en in zijn eigen val trapt.

Esther was eerst niet zo gewillig om haar leven te wagen voor haar eigen volk. Mordechai is ervan overtuigd dat God sowieso voor uitredding zou zorgen, maar laat aan Esther ook de volgende boodschap overbrengen: *wie weet of jij niet juist voor een tijd als deze tot deze koninklijke waardigheid gekomen bent* (Esther 4:14). Hier ligt dus een keus voor haar: ze hoeft niet toe te geven en haar leven te wagen (want God heeft altijd een plan B), maar dan zou ze waarschijnlijk wel haar roeping missen - en de zegen die daarbij hoort.

Soms moeten we eraan herinnerd worden dat God ons graag wil gebruiken, al is Hij natuurlijk nooit van ons afhankelijk. Waarom zouden we zwijgen als we kunnen spreken? Waarom zouden we stil blijven zitten als we kunnen handelen? Inderdaad: het kan ons wat kosten, zoals Esther zich realiseert: *Als ik dan omkom, dan kom ik om* (Esther 4:16). Maar ze vraagt wel om gebed, zoals ook wij mogen doen. Het is geweldig om te weten dat we er niet alleen voor staan. Soms moet je in een kritieke situatie even bellen of appen om gebedshulp. Opnieuw zien we hier een voornemen van het hart, dat wordt omgezet in daden - en ze pakt het heel slim aan, zoals alleen een vrouw kan doen - en God gebruikt dat, anticipeert daar ook op.

De hand van God

Twee bijzondere figuren die een belangrijke rol spelen in het herstel van het volk na de ballingschap zijn Ezra en Nehemia. De tempel was al herbouwd (daar was ook werk van de HEERE God voor nodig om dat voor elkaar te krijgen, zoals blijkt uit Ezra 1-6), maar er wachtte nog belangrijk opbouwwerk. Het boek Esther speelt zich af tussen Ezra 6 en 7. Ezra en Nehemia gaan allebei naar Jeruzalem onder de zoon en opvolger van Ahasveros - en

>>

deze man heeft natuurlijk Esther en Mordechai gekend. De sfeer aan het hof is gunstig voor Gods volk: daar had de HEERE God voor gezorgd via de Joodse koningin en haar oom.

Tegen die achtergrond past het optreden van de schriftgeleerde Ezra en zijn tijdgenoot Nehemia, die gouverneur wordt over Judea. Ze hebben een heel verschillende achtergrond, maar hebben hetzelfde voornemen in hun hart. Ezra had *zijn hart erop gericht om de wet van de HEERE te onderzoeken, om die te doen en om in Israël de verordeningen en bepalingen te onderwijzen* (Ezra 7:10). God had dat gezien en wilde Hem graag gebruiken en daarom gaf de koning hem *alles wat hij had verzocht, omdat de hand van de HEERE, zijn God, over hem was* (Ezra 7:6). Zoals gezegd: God had alles voorbereid en Ezra kon gewoon stappen in de werken die klaar stonden. Natuurlijk: dat is niet altijd hetzelfde, de dingen gaan vaak niet twee keer op dezelfde manier. Maar God is niet veranderd en Hij wil gebruik maken van eenieder die zijn hart erop heeft gezet Hem te dienen met dat wat hij/zij van Hem heeft ontvangen. Dan zul je uiteindelijk ook moed kunnen vatten zoals Ezra, omdat *de hand van de HEERE, mijn God, over mij was* (Ezra 7:28). Die laatste uitdrukking vinden we maar liefst acht keer, waarvan tweemaal in Nehemia.

Mooi is dat Nehemia van dezelfde koning alles krijgt wat hij vraagt. Zijn hart gaat uit naar het volk in Juda en Jeruzalem. Als hij hoort over de ellende en smaad en dat Jeruzalem nog zonder veilige muren is, huilt hij voor Gods aangezicht, bedrijft rouw, vast en bidt, verootmoedigt zich. Uit alles blijkt dat hij zich volkomen vereenzelvigd met zijn volksgenoten. Uniek in zijn verhaal vind ik dat hij huilt als hij het nieuws hoort - dat dat is opgetekend, heeft ons wat te zeggen: kennen wij zo'n diep verdriet over de toestand van Gods volk, over de ellende waarin sommigen verkeren? Nehemia beseft ook dat Gods oordeel over het volk terecht is (en hij beseft dat ook hij gezondigd heeft), maar doet een beroep op Gods belofte en genade. We lezen niet alles van zijn gebed, denk ik, want hij bedrijft enkele dagen rouw. Het opgetekende gebed is het laatste, van de ochtend voordat hij de koning om hulp wil vragen (*Doe uw dienaar vandaag toch slagen* - Nehemia 1:11). En God doet dat op een bijzondere manier door de koning te laten vragen naar de oorzaak van het hartzeer dat van zijn gezicht te lezen is. Op zich was het gevaarlijk om treurig te zijn in aanwezigheid van de koning, maar God gebruikt dat juist. Nehemia's 'schietsgebed' (*Toen bad ik tot de God van de hemel en zei tegen de koning* - Nehemia 2:4,5) is geworteld in een intense omgang met de HEERE God en leert ons om altijd met Hem in verbinding te staan.

Toegepast

God weet altijd ver van tevoren in welke situaties wij terecht komen. Hij heeft de goede werken voor ons van tevoren klaargezet (Efeze 2:10): we hoeven er alleen maar in te wandelen. En Hij zorgt dat het ook kan, dat alles meewerkt ten goede. Als wij bidden voor een open deur, dan wist Hij ver van tevoren wat Hij moest doen om die deur (of een andere ...) op tijd te openen. Het hemelse bureau van planning en organisatie houdt rekening met alle omstandigheden en stuurt die ook.

Eenieder van ons is uniek, wij zijn allemaal verschillend. God weet wie we zijn, hoe we in elkaar zitten, wat onze talenten zijn, waar Hij ons voor wil gebruiken. Daniël, Esther, Ezra en Nehemia verschillen van elkaar op nogal wat manieren, maar ze hebben allemaal een keus gemaakt om Hem te willen dienen op de plek waar ze terecht gekomen zijn. De belangrijke eerste vraag is daarom: waar gaat mijn hart naar uit? God wil daar gebruik van maken, van wat er op mijn hart ligt - waarschijnlijk heeft Hij het daar gelegd, als het tenminste gebaseerd is op het willen dienen van Hem.

Wat zou ik, wat zou jij in deze tijd kunnen doen? Gods volk, de kerk, is in verwarring. Alles lijkt af te brokkelen, de maatschappij en zelfs nogal wat kerken en gemeentes verwijderen zich in hoog tempo van Gods geopenbaarde wil, van de scheppingsorde. Als de fundamenten zijn vernield, wat kan dan de rechtvaardige doen? We zien in het leven van deze vier voorbeelden in tijden van crisis dat er altijd wel iets te doen is, dat God nog altijd werken wil. We kunnen bruikbaar zijn voor Hem als we willen wandelen in wat Hij heeft klaargezet. De voorbereidingen, zoals het graafwerk, zijn door Hem al gedaan!

Tot slot

Er is geen reden om bij de pakken neer te zitten in tijden van crisis. God is niet veranderd - wij kunnen wel worden veranderd en ons hart openen voor datgene waar Hij ons voor gebruiken wil. Wat neem jij je voor in je hart? Wie je ook bent, wat ook je talenten zijn: je bent bruikbaar voor Hem als je je hart erop zet om Hem te dienen, op welke manier dan ook. Hij baant de weg, Hij is daar allang mee bezig!